Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17496

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i (BARTÖ), bireylerin farkl? ya?am alanlar?ndaki risk alma e?ilimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Esra Tuba Öner (2009) taraf?ndan Türk üniversite ö?rencileri popülasyonuna uyarlanm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik kan?tlar?n? sunmakta olup, 58 madde ve sekiz alt boyuttan olu?maktad?r. Ölçek, etik, finans, sa?l?k, güvenlik, e?lence ve sosyal alanlarda risk davran??lar?n? de?erlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i, BARTÖ, risk tutumu, psikolojik ölçüm, üniversite ö?rencileri, uyarlama, geçerlik, güvenirlik

Yazarlar

Esra Tuba Öner

Amaç

Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i'nin temel amac?, risk alma e?ilimini tek bir genel yap? olarak de?il, bireylerin günlük ya?amda kar??la?t?klar? spesifik ba?lamlar içerisinde de?erlendirmektir. Bu yakla??m, risk tutumunun alanlara göre de?i?kenlik gösterdi?i varsay?m?na dayan?r. Ölçe?in Türkçeye uyarlanmas?, Türk üniversite ö?rencileri örnekleminde bu farkl? alanlara özgü risk tutumlar?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçebilmeyi hedeflemi?tir.

Ölçek, sekiz farkl? alt boyutta risk alma davran??lar?n? ve tutumlar?n? analiz ederek, bireylerin hangi alanlarda daha riskli veya daha temkinli davrand?klar?na dair detayl? profil sunar. Bu bilgiler, özellikle riskli davran??lar?n önlenmesi veya belirli alanlardaki karar verme süreçlerinin anla??lmas? aç?s?ndan önemlidir.

Yap? (Konstrukt)

Ölçek, psikolojideki risk tutumu yap?s?n? ölçer, ancak bunu çok boyutlu bir çerçevede yapar. Ölçülen temel yap?, bireyin potansiyel kay?plara veya olumsuz sonuçlara yol açabilecek eylemlere yönelik ki?isel e?ilimidir. BARTÖ, bu e?ilimi a?a??daki ana temalar ve alt boyutlar arac?l???yla ayr??t?rmaktad?r:

Etik Alan: Okul Ya?am?ndaki Etik ve Gündelik Ya?amdaki Etik.
Finans Alan?: ?ans Oyunlar? ve Yat?r?m.
Sa?l?k ve Güvenlik Alan?: Güvenlik ve Sa?l?k.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Di?er Alanlar: E?lence ve Sosyal.

Bu sekiz alt boyut, risk alg?s?n?n ve tutumunun ba?lamsal do?as?n? yans?tarak, riskin homojen bir özellik olmad???n?, aksine alan spesifik oldu?unu göstermeyi amaçlar.

Geçerlik

Türkçe BARTÖ'nün geçerlik çal??malar? kapsam?nda hem yap? geçerli?i hem de di?er geçerlik kan?tlar? incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla parselleme yöntemi kullan?larak aç?mlay?c? faktör analizi uygulanm??t?r. Sonuçlar, ölçe?in teorik olarak öngörülen çok boyutlu yap?s?n? destekler niteliktedir.

Ek olarak, yap? geçerli?ini desteklemek için üniversite ö?rencilerinin BARTÖ'den ald?klar? toplam puanlar ile Sosyal Be?enirlik Ölçe?i (Kozan, 1983) puanlar? aras?ndaki ili?ki incelenmi?tir. Hesaplanan Pearson korelasyon katsay?s? (r = .09) bulunmu? olup, bu katsay? .05 düzeyinde anlaml? de?ildir. Bu bulgu, BARTÖ'nün ölçtü?ü risk tutumunun, sosyal be?enirlik e?iliminden ba??ms?z oldu?unu veya bu e?ilimden dü?ük düzeyde etkilendi?ini göstermesi aç?s?ndan önemli bir yap? geçerli?i kan?t? sa?lamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k ve zamana kar?? kararl?l?k olmak üzere iki temel yöntemle incelenmi?tir. ?ç tutarl?l?k, Cronbach Alpha katsay?s? kullan?larak hesaplanm??t?r. Ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (r = .89). Alt boyutlar için hesaplanan katsay?lar ise ?öyledir:

Okul Ya?am?ndaki Etik: .68
Gündelik Ya?amdaki Etik: .64
?ans Oyunlar?: .77
Yat?r?m: .75
Güvenlik: .65
Sa?l?k: .50
E?lence: .70
Sosyal: .57

Görüldü?ü üzere, alt boyutlar?n ço?u kabul edilebilir s?n?rlarda iç tutarl?l??a sahipken, "Sa?l?k" ve "Sosyal" alt boyutlar?n?n katsay?lar? nispeten daha dü?üktür. Ölçe?in zamana kar?? kararl?l???, test-tekrar test yöntemiyle hesaplanm??t?r. Bu analiz sonucunda ölçe?in tümü için oldukça yüksek ve anlaml? bir kararl?l?k katsay?s? (r = .95) elde edilmi?tir, bu da ölçe?in zaman içinde tutarl? sonuçlar verdi?ini göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i'nin yap?sal özelliklerini incelemek amac?yla aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) parselleme yöntemiyle gerçekle?tirilmi?tir. Analizler sonucunda, risk tutumlar?n? temsil eden ana faktörler ve bu faktörlerin alt boyutlar taraf?ndan aç?klanan varyans oranlar? belirlenmi?tir:

Etik Ana Faktörü: Bu faktör, toplam varyans?n önemli bir k?sm?n? aç?klamaktad?r. Okulda Etik alt boyutu %35.4'ünü, Gündelik Ya?amda Etik alt boyutu ise %15.3'ünü aç?klam??t?r.
Finans Ana Faktörü: Finansal risk tutumlar?na odaklanan bu faktörde, ?ans Oyunlar? alt boyutu toplam varyans?n %39.9'unu, Yat?r?m alt boyutu ise %19.8'ini aç?klam??t?r.
Sa?l?k/Güvenlik Ana Faktörü: Güvenlik ve sa?l?k risklerini içeren bu faktörde, Güvenlik alt boyutu %32.1'ini, Sa?l?k alt boyutu ise %14.5'ini aç?klam??t?r.

Bunlara ek olarak, "E?lence" ana faktörü toplam varyans?n %32.4'ünü tek ba??na aç?klarken, "Sosyal" ana faktörü toplam varyans?n %25.4'ünü aç?klam??t?r. Bu sonuçlar, BARTÖ'nün risk tutumu yap?s?n? farkl? ve belirgin alanlara ay?rarak, çok boyutlu bir ölçüm sa?lad???n? teyit etmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert (1= hiç uygun de?il - 5=çok uygun)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinlik (Üniversite ö?rencisi ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki üniversitelerde ö?renim gören ö?renciler.

Test Metodolojisi: Psikometrik ölçek, öz bildirim yöntemiyle uygulan?r.

Anahtar Kelimeler

Risk alma, çok boyutlu ölçek, psikometrik özellikler, sosyal be?enirlik, Cronbach Alpha, test-tekrar test, çok de?i?kenli istatistik

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara (2009 tezi baz al?nm??t?r)

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2009 y?l?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in orijinal kayna??na ve uyarlamas?na eri?im için ilgili yazar ve Gazi Üniversitesi ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Orijinal yüksek lisans tezine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im mümkündür.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada yer almaktad?r: belirli-alanlara-ozgu-risk-tutumlari-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Öner, E. T. (2009). *Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?inin Türk üniversite ö?rencilerine uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?.* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr)

Kozan, M. (1983). Sosyal Be?enirlik Ölçe?i. (BARTÖ çal??mas?nda kullan?lan di?er ölçek).

Belirli Alanlara Özgü Risk Tutumlar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek toplam 58 maddeden ve a?a??daki 8 alt boyuttan olu?maktad?r:

Okul Ya?am?ndaki Etik
Gündelik Ya?amdaki Etik
?ans Oyunlar?
Yat?r?m
Güvenlik
Sa?l?k
E?lence
Sosyal

ARABPSYCHOLOGY.COM